

Булавинець Яна Богданівна
ст. гр. ФМ-11, ТНЕУ

Шулюк Богдана Степанівна
к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів ім. С.І. Юрія ТНЕУ

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ ДОМОГОСПОДАРСТВ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ

Світова економічна наука розглядає домогосподарство як одну з найголовніших складових, що формує економіку будь-якої країни. Сектор домогосподарств своєю діяльністю здійснює вагомий вплив на формування внутрішнього валового продукту країни, внутрішніх валових заощаджень та інших макроекономічних показників, а також на стабільність фінансової та банківської системи.

Фінансові ресурси домогосподарств – це сукупність економічних відносин, які виникають при розподілі, формуванні та використанні грошових доходів чи заощаджень з метою задоволення власних потреб.

Основними джерелами формування фінансових ресурсів домашніх господарств є заробітна плата, пенсії, доходи від підприємницької діяльності та самозайнятості, продажу сільськогосподарської продукції, особистого і домашнього майна, нерухомості, допомоги, пільги, субсидії, стипендії, інші види грошових та негрошових доходів [1].

Проаналізуємо структуру сукупних фінансових ресурсів домогосподарств за 2013-2017 рр. (табл. 1).

Таблиця 1

Структура сукупних фінансових ресурсів домогосподарств за 2013-2017 рр., %[2]

Показники	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.
Грошові доходи	90,8	91,2	89,4	86,0	87,5
- оплата праці	50,6	48,8	47,2	46,7	52,4
- доходи від підприємницької діяльності та самозайнятості	4,1	5,2	5,5	5,2	4,4
- доходи від продажу сільськогосподарської продукції	2,8	3,2	3,4	2,9	3,0
- пенсії, стипендії, соціальні допомоги, надані готівкою	27,1	27,0	25,2	23,1	20,2
- грошова допомога від родичів, інших осіб та інші грошові доходи	6,2	7,0	8,1	8,1	7,5
Інші надходження	4,4	3,4	3,8	4,1	3,4

Дані табл. 1 свідчать, що у структурі сукупних фінансових ресурсів домашніх господарств у 2017 р. найбільшу частку займає оплата праці – 52,4%. Можна простежити, що даний показник з 2013 р. до 2016 р. почав стрімко зменшуватись, проте в 2017 р. в порівнянні з попереднім роком він зріс на 5,7%. Величина оплати праці в Україні є, як відомо, майже найнижчою в Європі. Розв'язання проблемних питань щодо підвищення частки оплати праці в сфері доходів домогосподарств слід шукати, на мій погляд, у площині зниження податкового навантаження на фонд оплати праці підприємств, підвищення контролю за дотриманням чинного законодавства щодо оплати праці і підвищення відповідальності посадових осіб за їх порушення.

Значну частку в складі сукупних фінансових ресурсів домогосподарств в 2017 р. посідають пенсії, стипендії, соціальні допомоги – 20,2%. Проте можна помітити, що впродовж аналізованого періоду відбулося їх зменшення на 6,9%. Це може свідчити про негативну динаміку змін у сфері пенсійного забезпечення населення України. Наступну позицію займає допомога від родичів, яка в 2017 р. в порівнянні з 2015 р. зменшилась на 0,6 %, і це є позитивно.

Якщо аналізувати сукупні витрати домогосподарств, то за даними Державної служби статистики України в середньому в 2017 р. українська сім'я витрачає близько половини своїх доходів на їжу, а саме – 47,9%.

Друге місце в середньому у структурі споживчих видатків домогосподарств посідають видатки на оплату житла, води, електроенергії, газу та інших видів палива, що складає 17%. Варто зазначити, що даний показник з кожним роком все збільшується, це насамперед може бути пов'язане з теперішньою ситуацією в країні, що обумовлено значним підвищенням тарифів на газ та електроенергію. Можна зробити висновок, що така тенденція буде зберігатися, оскільки тарифи будуть й надалі підвищуватись [2]. Що стосується культури та відпочинку, то для українців цей показник є вкрай низький і в середньому складає 1,6%.

Зростання витрат населення з кожним роком свідчить про зростання цін на споживчому ринку. Разом з тим, порівняно з першими трьома місяцями 2017 р., за січень-березень 2018 р. споживчі ціни підвищилися на 3,5%. Про це свідчать дані Державної служби статистики України [3]. І це призводить до того, що українці вимушені економити через подорожчання товарів та послуг. Тому необхідно раціоналізувати свої витрати. Одним із способів раціоналізації є особисте фінансове планування, яке є однією із передумов ефективного управління та контролю за фінансовим станом кожної людини.

Для планування та оптимізації особистих фінансів, насамперед, необхідно проаналізувати джерела та величину власних доходів і порівняти їх із витратами. Цю операцію необхідно здійснювати шляхом складання особистого бюджету доходів і витрат з метою визначення поточного фінансового стану. Як свідчить практика, більшість людей в кінці місяця не можуть згадати, скільки коштів і на які потреби вони використали. Після складання та ведення відповідного балансу, в якому будуть зазначені всі джерела формування та напрями витрачання особистих фінансів, можна визначити поточний фінансовий стан людини та здійснити оптимізацію витрат.

Отже, результати дослідження свідчать, що необхідно провести комплекс заходів для підвищення ефективності використання фінансових ресурсів домогосподарств, зокрема, таких як: підвищення рівня фінансової освіченості населення, вирівнювання структурних диспропорцій у доходах, створення передумов для ефективної зайнятості населення, удосконалення системи оподаткування доходів громадян, активізація інвестиційної функції домогосподарств, яка створить передумови для вирішення проблем з формуванням та використанням фінансових ресурсів.

Література:

1. Фінансові ресурси домогосподарства. URL: https://studme.com.ua/10611207/finansy/finansovye_resursy_domohozyaystva (дата звернення: 20.11.2018).
2. Інформація Державної служби статистики України стосовно структури сукупних фінансових ресурсів домогосподарств впродовж 2013-2017 рр (за даними Державної служби статистики України). URL: www.ukrstat.gov (дата звернення: 17.11.2018).
3. Ціни в Україні стали зростати швидше: Держстат оприлюднив нові дані. URL: <https://ukr.segodnya.ua/economics/enews/ceny-v-ukraine-stali-rasti-bystrye-gosstat-obnarodoval-novye-dannye-1129636.html> (дата звернення: 15.11.2018).

Булешна Вікторія Анатоліївна

2 курс, 1 група, менеджмент

Хмельницький університет управління та права

Науковий керівник – к.е.н. Бучковська Я. Г.

ОПТИМАЛЬНІ СПОСОБИ ПОКРИТТЯ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ БЮДЖЕТНОГО ДЕФІЦИТУ В УКРАЇНІ

Проблема дефіциту державного бюджету гостро стоїть у кожній країні. В Україні зокрема це питання є об'єктом для обговорення та